

2016. március

Cimbora

kíváncsi diákok lapja

Arckok az előőrsből
Fiatal írók a Cimbordalomban (1.)

GONDOS MÁRIA MAGDOLNA

LÁNG ORSOLYA

POTOZKY LÁSZLÓ

4. oldal

IRODALMI PÁLYÁZAT

Harmadik forduló

Április 10-ig várjuk a háromfordulós irodalmi pályázat
harmadik felhívására érkező írásaitokat.

Válasszatok Dragomán György két, alábbi novellarészlete közül,
és folytassátok saját, kitalált történettel:

1. A fűvön fekszem, arccal a földnek, sírok. Az arcom eltakarom a felkarommal, a mezem felcsúszott a hátamra, összegyűrődött, nem látszik rajta sem a nevem, sem a számom. Ez a kép bejárja majd a világsajtót, én leszek az ismeretlen vesztes játékos, az örök kieső, de ez most nem érdekel, az se érdekel, hogy vesztettünk, az se, hogy kiestünk, az se, hogy igazságosan, az se, hogy igazságtanul, nem érdekel semmi...

2. Az ébresztőórát este a párnám alá dugtam, hogy csak én halljam meg a csörgését, és anya ne ébredjen fel, de az óra még nem is szólt, én már ébren voltam, annyira készültem a meglepetésre. Levettem az íróasztalról a nikkelezett kínai zseblámpámat, kihúztam a vekkert a párna alól, rávilágítottam, háromnegyed öt volt, lenyomtam, hogy ne csengjen, aztán levettem a szék hátáról az este odakészített ruhákat, és gyorsan felöltöztem, de közben végig vigyáztam, hogy ne csapjak semmi zajt. Amikor a nadrágomat húztam, véletlenül belerúgtam a székbe, de szerencsére nem borult fel, csak nekikoppant az asztalnak, a szobám ajtaját is óvatosan nyitottam ki, de tudtam, hogy nem fog megnyikordulni, mert azelőtt való nap bedörzsöltem gépszírral a zsanérokat...

A Cimora irodalmi pályázatának fődíja részvétel a 2016-os
Kreatúra táborban (az eddigi táborokból ízelítőt találtak
a Kreatúra Facebook-oldalán). A legjobb írásokat közöljük a Tí írtatok
rovatban. A pályázat egyetlen fordulójában is részt lehet venni.

Beküldési határidő: 2016. április 10.

E-mail-cím: jakab.hanga@gmail.com.

Írásra fel, várjuk alkotásaitokat!

Cimora

CIMBORA – 2016. március, XXVII. évfolyam
Szórakoztató irodalmi, kulturális folyóirat
10–15 éves diákoknak
ISSN 1222-1910

A Cimora árát a Cimora Alapítvány bankszámlájára várjuk:
Cont IBAN: RO14BRDE150SV01455331500,
BRD. Sf. Gheorghe, Fundația Cimora,
Cod fiscal: 8259184

Főszerkesztő: Farkas Kinga
Munkatársak: Bogdán László, Csillag István, Forrai Tibor,
Keszeg Ágnes, Keszeg Vilmos, Kónya Éva, Köllő Zsolt,
Vetró Bodoni Barnabás

A borítón Kusztoz Juli illusztrációja.
Borítóterv, könyvtipográfia és nyomdai előkészítés: Csillag István
Kiadja a sepsiszentgyörgyi Cimora Alapítvány.
Készült a sepsiszentgyörgyi T3 Kiadó nyomdájában.

Szerkesztőség: Cimora szerkesztőség, Szabadság tér 7 szám,
520055, Sepsiszentgyörgy, Kovászna megye, Románia
E-mail: cimoramail@gmail.com
Web: www.cimora.net

TÁMOGATÓINK

Kovászna Megye
Tanácsa

Kovászna Megyei
Művelődési Központ

Sepsiszentgyörgy
Város Tanácsa

RMDSZ
COMMUNITAS
ALAPÍTVÁNY
TÁMOGATÓ AZ RMDSZ ÉS
A COMMUNITAS ALAPÍTVÁNY

BETHLEN GÁBOR
Alapkezelő Nonprofit Zrt.

Tartalom

Cimbirodalom

Arcok az előőrsből (1.)

GONDOS MÁRIA MAGDOLNA, LÁNG ORSOLYA,
POTOZKY LÁSZLÓ 4. oldal

Cimbi olvasólámpája

JAKAB VILLÓ HANGA
rovata 8. oldal

Barangoló

KÓNYA ÉVA rovata

Fűszereink színes világa 18. oldal

„Borsold, gyömbérezd és
sáfrányozd meg” 19. oldal

G-kulcs

MÜLLER HENRIETTA rovata

Mulató Aztékok avagy az
újbiói egymásra találás 24. oldal

Cimbirodalom

JULES RENARD

Vöröske (6.)

Vöröske válogatott levelei apjához
és annak néhány válasza 9. oldal

EDŐságok

GERGELY EDŐ rovata

Örök haragtól az összekapcsolódásig 11. oldal

Hegyen-völgyön kul-túra

KÖLLŐ ZSOLT rovata

Szétnézni az Óriáspince-tetőről 25. oldal

Történetek a palackból

KESZEG VILMOS rovata

Árgirus királyfi és a tündér szerelme 12. oldal

Pad alatt

Cimbi naplója 26. oldal

Ti írtátok 27. oldal

Viccsarok 27. oldal

Micsoda biciklik! 28. oldal

Legendafejtő

GÁL ANDREA rovata

Hogyan kerül Drakula Segesvárra? 14. oldal

Keresztrejtvény

FORRAI TIBOR rovata 30. oldal

Szín-tér

VETRÓ BODONI BARNABÁS rovata

A képek árulkodása az ismeretlenről

A Szín-téren: a gondolatfestő
René Magritte belga szürrealista művész 16. oldal

Cimbi képtára

KÓNYA ÉVA rovata 31. oldal

Arcok az előőrsből

Új sorozatunkban olyan fiatal szerzőkkel ismerkedhetek meg, akik bizonyos értelemben mind pályájuk elején állnak, és akikkel véletlenszerűen akár ti is összefuthattok, ha Kolozsváron vagy éppen Budapesten jártok. Nevükkel, írásaikkal azonban különböző irodalmi folyóiratokban is találkozhattok.

Van köztük, akinek egy vagy több kötete is megjelent már, és olyan is, aki épp készül első kötete kiadására. Van

köztük, aki inkább verseket ír, és van olyan, aki prózát és verset is.

A sorozatban közölt szerzők mindegyike több területen is tevékenykedik, doktoranduszhallgató, filmkritikus, grafikus, irodalmi lap szerkesztője vagy irodalomkritikus. Ettől a sokszínűségtől lesz izgalmas és változatos ez a sorozat, amely ugyanakkor távolról sem teljes.

Jakab Villó Hanga

GONDOS MÁRIA MAGDOLNA

Az igazi nevem Tücsök, néha Tücsi vagy Tüccs. Van egy álnevem, Gondos Mária Magdolna, de ezt csak komolykodásra és hivataloskodásra használom. 1989-ben születtem Csíkszeredában. Két egész hónapot éltem a forradalom előtti rendszerben, szinte végig sírtam. Azóta éltem kis községben, kisvárosban, nagyvárosban, és most egy fővárosban kötöttem ki. Még mindig iskolába járok, és ha úgy vesszük, 19. osztályos vagyok. Általában szívesebben olvasok, mint írok, de, nagyon ritkán, vannak tüccsentéseim, tüccsökségeim (a D meghajtón, a *tüccsökségek* mappában), amiket bedobok a közönsébe, hogy hátha.

Hason

Úgy vagyok itt, mint egy kivilágított, hasznosnak ítélt, államilag támogatott, köztisztított, emberközeli, szavakkal telített, stabil, buja, egyre többször üres telefonfülke.

Dolly

Éjszakánként a megcsalásra készülök, megálmodok mindenkit, akivel találkoztam, akik váltakozva, időről-időre mozdulatlanágba tagoltak. Valami éppoly mértékben tetszett bennük, mint amennyire riasztott, és rühelltem valami mást. Egy reggel lesz csak elviselhető, amikor megérkezik a tökéletes imponzor. Tudni fog mindent, ismerni fog mindenkit, akit én, beszélgetni fog veletek és cigarettával kínál, megnevetet, amint alkalma adódik, és lépten-nyomon versekkel traktál. Addig én majd elleszek valahol, mondjuk, zsíroskenyeret eszem szép vörös hagymakarikákkal, vagy mezítláb járok egy városban, ahol senki sem ismer, de mindenkinek van új cipője.

LÁNG ORSOLYA

Kolozsváron végeztem, a Sapientia EMTE film, fotó, média szakán. Jelenleg a budapesti Moholy-Nagy Művészeti Egyetem animáció szakán vagyok mesterképzős hallgató. Közöltem erdélyi és magyarországi irodalmi lapokban verset, prózát, recenziót, filmkritikát. Illusztráltam Selyem Zsuzsa, László Noémi, Markó Béla, Demény Péter, Sigmond Júlia és Zsigmond Andrea köteteit.

Az anyanyelv színe: wëöres

*szívemben, mint száz rózsatő,
virul a hajcihő!*

Kovácsoltvas indákon át
látni a szél talapzatát.
Az üres város központjában áll.
Tömbökből a fény és átlátszó a táj.

*

Elevenembe mélyednek
a boldogság tűi,
mert mindennap ma van:
toujours d'hui.

Az elhagyott lakásba macska költözik.
A fennhagyott függönyön át
nézi az erdő körvonalát,
a senkiföldje fölött köröző varjakat.
És gondolkozik.

*

Bement a boltba Péter,
kérdezte: „van-e étel?”
„Étel van, de nincs értelme.”
Így halt éhhalált Péterke.

*

Van már nekünk elnökünk,
hogya ilyen kell nőkünk.
Hadonász és hablatyol,
népe bolygó hangyaboly.

*

Szemközt házat bontanak,
a szelet üldözi a nap,
mindennek sorra nekimegy,
a függöny rezzen: megijed.

*

– A szív csiszolódik síma kavicsá talpad
alatt kicsi szentem.

– A tűz csiholódik máglya-magassá
képed alatt a szívemben.

*

Nézem nyakadon a láncot:
gyöngye fedezi a ráncot.
Nézem szép frizurádat:
színe fedezi a szálát.
Nézem kezeden a gyűrű-kövecskét:
eljegyzett a magányos öregség.

*

Végtelen utakon száll tova,
nincs a halálnak otthona.
Hol a lélek hál, siet oda,

Láng Orsolya rajza Sigmond Júlia könyvborítójához

lehet az Almás vagy Minnesota –
lelkünket az útra teszi,
porhüvelyünk bérbe veszi,
önmagával otthonosan berendez.

*

A kedves háza:
ablaka
tekintetben vert tanya

türelem a négy fala
mosolygás az ajtaja.

*

Nincsen nekem vaskalapom!
Pihepuha sapkám
hogyha kérné tőlem bárki,
én oda nem adnám!

De ebben a zord időben
pihepuha kelme
fabatkát sem ér, bizony, a
vaskalap elkelve...

*

Mint a forró csésze alatt hátramaradt párafolt,
úgy szívódott fel szerelmed, úgy tűnik, hogy itt se volt.
Színről-színre láttuk egymást, most tükör-homályosan:
egymás mellett elbeszélünk érthetőn, világosan.

Nem igaz, hogy mi se történt – nem tehetünk hát akként:
maszatolunk, mint hidegvíz a zsíros falú edényt.
Viszonzod, ha szerenádom néhány tücsök-szava szűrt:
hangyasavval oldozd fel a szívemről a politúrt.

POTOZKY LÁSZLÓ

1988-ban születtem Csíkszeredában, egyetemre Kolozsváron és Marosvásárhelyen jártam, újságírást, kommunikációt és drámaírást tanultam, jelenleg Budapesten élek. Két novelláskötet után (*Áradás*, 2011; *Nappá lett lámpafény*, 2013) a tavalyi Könyvhétre megjelent az *Éles* című regényem a Magvető Kiadó gondozásában. Jelenleg egy újabb regényen agyalok, kutatok és ötleteket gyűjtök hozzá, emellett külsős szerkesztőként is dolgozom mindenféle kiadóknak. Több mint egy évig voltam a *Várad* szépirodalmi lap, valamint az *Ambroozia* prózaszerkesztője. 2015 decemberétől tárcákat írok a *hvg.hu* számára. Szeretem a gyrost meg az olcsó pizzaszeletet, és az esti levegő illatát a bérház belső udvarában.

Éles (regényrészlet)

Huszonötödik születésnapomra úgy döntöttem, szétcsapom magam egy istentelen ivászattal. Egész nap nem ettem semmit, hadd üssön a szesz, készültem estére az Inszomniába. Zuhanyozás közben eszembe jutott, megszámlolhatnám a tigriscsíkjaimat, le is ereszkedtem a kád szélére és hozzáláttam, de bármennyire próbáltam, nem tudtam elkülöníteni őket egymástól, sokan voltak, nagyon sokan, túl sokan, és teljesen összenőttek, egybefolytak, matt felületet alkottak. Tabula rasa? szólalt meg bennem a pszichológus, ennyit ér a diploma.

Kilenc körül jöttem el otthonról, tele volt karácsonyi izzóval a város, a tarka fényt lépten-nyomon járókélők mártogatták fel. Kezükben gőzölgött a forralt bor, gondtalanul csevegtek-kacarástak, miközben odafönt, a sötét égben egymagában ült az isten és haldoklott, szegénynek régóta nem akadt, akivel egy értelmeset beszélgethetett volna. Érkezésemkor az Inszomniában már plafonig ért a hangulat, Mircs kezdésnek belém töltött egy abszintból, tequilából és áfonyalikórból összecsapott kotyvalékot, *boldog szülinapot testvér!*, aztán leültünk az előre lefoglalt asztalhoz, és elkezdtük a söröket. Odajött Pirát is, hazudott egy szülinaposat, majd kihozatott egy méter vodkát, és felszívódott a tömegben. Nemsokára Mircs is követte, szokásos csajnézó körútjára indult, de mivel szülinapom volt, kivételesen felmentett az őrjáratozás alól.

Így hát egyedül maradtam. A mennyezeti hangszórókból egy internetes rádió szólt, hírek következtek. Most már bármelyik pillanatban nekivághattak a hadak, hogy végigporozzanak az épp aktuális konfliktuszónán, attól fogva pedig egyetlen dolga lesz ott a vérnek, hogy patakokban folyjon, és statisztikákat meg híreket írjanak vele. Kék-fehér csíkos izominget viseltek arrafelé a zubbony alatt a bakák, úgy néztek ki, mint valami szakállas-bakancsos-gépkarabélyos gyerekek, a felsőtestük óvodás volt, a lábuk katona, a fejük hülye. Sorra dobtam be Pirát ajándékshotjait, gyorsan örölt a vodka, elfáradtam. A természet elborító vízipipa-füst köddé hizott, felhő lett belőle, hátradőltem a széken és felfeküdtem rá, fogalmam se volt, hogy fogok hazajutni, de rendben volt ez így, végső soron azért vagyok a világon, hogy tévelyegjek benne. Néztem az embereket, és vigyorgtam, a hangfalakból most

a Painkiller gitárszólója vonított, a maga száztíz kilós rokkerségében egy negyvenes csávó vadul vonaglott rá, a pincérnö dekoltázsán tetovált skorpió ingatta a farkát. Szemüvegét törölgetve egy hipszter támaszkodott az ajtófélfának, arrébb egy vámpírlány pötyögött a zongorán, és abszolút nem izgatta, hogy még ő se hallja saját klimpírozását a kocsmamorajban. Valaki nyerítve felröhögött, fújtatott a kávégep, sikkantás hallatszott, korsócsörgés, beszédfoszlányok, panaszkodás, kívánságok. Elrontott viccek, káromkodás. Egy szerelmi vallomás töredéke. Egy szakítás félmondata.

Az ablaknál felmordult a levegőcserélő ventilátora, nekem meg egyfolytában repülők zúgnak a fejem fölött. De ezek már nem utasszállítók, nem fapadosok, inkább vadászgépek, drónok, bombázók. Jönnek, itt vannak, köröznek a magasban, készülnek. A lényeg viszont az, hogy ti ne szóljatok hozzám, ne érintsetek meg, ne gondoljatok rám, és akkor valahogy kibírom. Hagyjátok, hogy nyugodtan igyam meg a sörömet, hagyjátok, hogy nyugodtan fáradjak el tőle, hagyjátok, hogy nyugodtan essek be az asztal alá. Oké? És legfőképp hagyjátok, kérlek, azt semmiképp se vegyétek el tőlem, hogy nyugodtan üljek az álmatlansághoz címzett kocsmában, és várjam, hogy megkezdődjön a háború.

Csillag István rajza

PAPP DÓRA

Tükörlelkek

Ciceró Könyvtúdió, 2015

A szerző legújabb kötete egy sorozat első része, aminek máris sokan várják a folytatását. Izgalmas, pörgő olvasmány, amelynek humora mögött fontos kérdések húzódnak.

A *Tükörlelkek* főszereplője két végzős lány, akik nem rokonlelkek, sokkal inkább egymással szemben álló tükörlelkek: átható különbségeik ellenére valahogyan tükrözik egymás titkos vágyait.

Kriszti és Orsi érettségi előtt állnak, s ugyanazokkal a problémákkal találkoznak, amelyekkel ebben a korban elkerülhetetlenül szembe kell néznünk.

Van ebben a könyvben egy kis lélekbúvár, némi botrány, egy kis sztárság, sok izgalmas zenei utalás és két lány története, akik közül valamelyikkel biztosan azonosulni tudunk. Kriszti tipikus jó tanuló, szorgalmas, illemtudó és népszerű, ellentétben Orsival, akinek stílusa a többiek szerint kibírhatatlan, imádja a metálzenét, iszik, cigizik, és sokak elől elrejti legmélyebb titkát.

A két szereplő viszonya Kosztolányi Esti Kornélját juttatta eszembe, mert a két, egymással szemben álló figura valahogy mégis egymás kiegészítőjévé válik, elszakíthatatlanul.

RÉMI COURGEON

Botocska

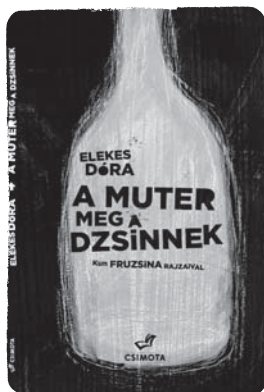
Vivandrá, 2015

Ebben a könyvben leginkább a kerettörténet ragad meg: van egy lány, aki három bátyjával és apjával él együtt. Botocskának, eredeti nevén Paulinnak egy napon elege lesz abból, hogy mivel ő az egyedüli lány a családban, gyengének tekintik, és minden házimunkát neki kell elvégeznie.

Az egész könyv mindössze negyven oldal, egy hosszabb mese, mégis a határok feszegetéséről szól: Botocska ugyanis nem fogadja el a neki kiosztott szerepet, a sarkára áll, és elkezdi bokszolni.

A könyv különlegessége, hogy maga a szerző az, aki a kötet illusztrációit készítette.

ELEKES DÓRA

A muter meg a dzsinnek

Csimota, 2015

Mit jelenthet az, hogy anyát elrabolják a dzsinnek? Elekes Dóra regényének főhőse egy kamasz lány, akinek anyja időnként a dzsinnek, azaz az alkohol rabja. A helyzet feldolgozhatatlanságát jelzi, hogy a lány inkább a dzsinnekre tereli a felelősséget az anyjáról: neki pedig nem marad más, mint a humorérzéke, és hogy gondoskodik az anyjáról, aki sokszor magánkívül van.

Ez a könyv nem tét nélküli: a kislány története felkavaró és megrázó, olyan témáról szól, amely tabunak számít társadalmunkban, s emiatt sok fiatal marad egyedül az általa megélttel.

Az elbeszélő nem sajnálja és nem is sajnáltatja magát – számára adott a helyzet, amit megél, ő benne van, szenttelen, néha vicces. Ettől nekünk, olvasóknak csak nehezebb a helyzetünk. Mészáros Márton irodalomtörténész írta a könyv kapcsán, hogy narrátora „a lehető legtermészetesebben jár-kel ezen a határvidéken, teljességgel mentes marad minden pátosztól. Csak az olvasó torkában növekszik valami.”

A történet egyik kérdése, hogy ki vagy mi az, aki vagy ami segíthet a főszereplőnek, hogy elkerülje az anyja nyomdo-kaiba való sodródást? Talán segíthetne, ha olvashatná *A muter meg a dzsinnek*et?...

JULES RENARD
VÖRÖSKE (6.)

**Vöröske válogatott levelei apjához
 és annak néhány válasza**

Vöröske Lépíc úrnak

Saint Marc Intézet
 Kedves apa!

A vakáció alatt tett horgászkiuccanásaim beindították a keringésemet. A combból nagy méretű szögek jönnek ki. Az ágyat nyomom. A hátamon fekszem, és az ápolónő borogatást tesz rám. Amíg a szög ki nem bújik, fáj. Utána már meg sem érzem. De úgy szaporodnak, mint a csibék. Egytől megszabadulok, három lesz helyette. Remélem, nem fordul súlyosra.

A te szerető fiad

Lépíc úr válasza

Drága fiam!

Mivel elsődőzásra készülsz, és jársz hittanórára, tudhatod, hogy az emberiség történetében nem te vagy az első, akinek meggyűlik a baja a szögekkel. Jézus Krisztusnak szög volt a lábában és a kezében is. De ezért nem síránkozott, pedig az övéi igaziak voltak.

Fel a fejjel!

A te szerető apád

Vöröske Lépíc úrnak

Kedves apa!

Örömmel értesítelek, hogy nőtt egy új fogam. Bár még túl fiatal vagyok, azt hiszem, ez egy korán jött bölcsességfog. Remélem, nem az utolsó, és hogy ezután sem foglak kiábrándítani viselkedésemmel és szorgalmammal.

Szerető fiad

Lépíc úr válasza

Drága fiam!

Éppen amikor neked új fogad nőtt, nekem mozogni kezdett az egyik. Végül tegnap reggel méltóztatott kiesni. Tehát míg neked most egyel több fogad van, apádnak egyel kevesebb. Következésképpen nem változott semmi, és a fogak száma a családon belül ugyanannyi maradt.

Szerető apád

Vöröske Lépíc úrnak

Kedves apa!

Képzeld, tegnap volt Jacques úrnak, a latintanárunknak a születésnapja. A diákok engem bíztak meg, hogy köszöntsem őt az egész osztály nevében. Megtiszteltetve érve magam e felkéréstől, alaposan előkészítettem a beszédemet, amelybe imitt-amott latin szókat helyeztem el. Szerénytelenség nélkül állíthatom, nagyszerűen sikerült. Letisztáztam egy fehér lapra, és amikor eljött a nagy nap, társaim biztatásától felbuzdulva, kihasználva azt a pillanatot, amikor Jacques úr nem figyel ránk, elindultam a katedra felé. De alig tudtam kihajtogatni a lapot, és annyit mondani jó hangosan, hogy Igen tisztelt Mester, Jacques úr felugrott, és rámripakodott.

- Takarodsz azonnal a helyedre!

El tudod képzelni, hogy iszkoltam vissza, és hogy pró-

báltak a többiek láthatatlanná válni a könyvük mögé bújva, miközben Jacques úr rámparancsolt, hogy fordítsam a leckét.

Kedves apa, mit szólsz ehhez?

Lepic úr válasza

Drága fiam!

Mikor majd képviselő leszel, ennél cifrább helyzetekkel is fogsz találkozni. Mindenkinek megvan a maga szerepe. Úgy tűnik, a tanárodat nem azért helyezték a katedrára, hogy mások előadásait hallgassa, hanem hogy ő tartson előadást másoknak.

Vöröske Lepic úrnak

Átadtam az általad küldött nyulat Legris úrnak, a földrajz- és történelemtanáruknak. Úgy láttam, nagyon örül az ajándéknak. Nagyon köszöni. Mivel vizes esernyővel léptem be, saját maga vette el tőlem, és vitte ki az előszobába. Aztán elbeszélgetett velem egyről s másról. Azt mondta, megszerezhetem, ha megvan bennem az akarat, az év végi történelem és földrajz díjat. De ha hiszed, ha nem, egész végig állva maradtam a beszélgetésünk alatt, és Legris úr, aki, ismétlem, azon kívül nagyon udvarias volt velem, nem kínált helyet.

Vajon udvariatlanságból vagy feledékenységből tette? Szeretném tudni, mi a te véleményed erről.

Szerető fiad

Lepic úr válasza

Drága fiam!

Mindig elégedetlenkedsz. Elégedetlen vagy, amiért Jacques tanár úr leültet, elégedetlen vagy, mert Legris tanár úr nem ültet le. Talán még túl fiatal vagy, hogy ilyen elvárásaid legyenek a felnőttekkel szemben. És nézd el Legris tanár úrnak, hogy nem ültetett le; mivel olyan kicsi vagy, nyilván végig azt hitte, hogy tulajdonképpen ülsz.

Lepic úr Vöröskének.

Drága fiam!

A ma reggel kapott leveled nagyon furcsának találtam. Hiába olvastam el még egyszer. Nem a rád jellemző stílusban írtad, és olyan dolgokról írsz, amelyeket sem neked, sem nekem nem tisztem megítélni.

Általában kisebb történeésekről számolsz be, tanulmányi eredményeidről, a tanáraid jó és rossz tulajdonságairól, az új osztálytársaidról, arról, hogy milyen állapotban vannak a ruháid, vagy hogy jól alszol, jól eszel-e.

Hát ezek érdekelnek engem. De most nem értem. Mire fel áradozol a tavaszról, mikor tél van? Mit akarsz ezzel mondani? Sálra van szükséged? Még meg sem címezted, azt sem lehet tudni, hozzám intézted-e vagy egy kutyához. Még az írásod is megváltozott, a rövid sorok és a rengeteg nagy betű teljesen összezavart. Egyszerűen az az érzésem, hogy a bolondját járatod valakivel. Gondolom, saját magaddal, és nem szemrehányásként mondom ezt, csak megállapítom.

Vöröske válasza

Kedves apa!

Csak néhány szót írok sebtében, hogy megmagyarázzam a múltkori levelem. Nem vetted észre, hogy versben írtam.

(Szócs Imre fordítása)

Csillag István illusztrációi

Örök haragtól az összekapcsolódásig

Örök harag – mondtuk, és hittük kb. öt percig, anélkül már kezdett kibírhatatlanná válni ez a fajta öröklét. És gyorsan jól kibékültünk, megkönnyebbült lélekkel zajlott ismét a játék, ha sírás is volt közben, és gyakran volt, bömbölés is, akkor még azzal a sírás utáni, kicsit reszkető lélegzéssel. Haragszol? – kérdeztük később, nagyobbacska serdülő játékainkban, s ha nagy hiszti lett a válasz, duzzogás és magunkba záródás, kibírtuk akár két hétig is ennek a haragnak a tartását, tartottuk rendületlenül, s közben az aktuális legjobb barátónk vállán gyászoltuk amúgy hön szeretett barátónk, akit éppen csak, éppen most, tiszta szívből

kezdtém látni azt a reménysugarat, amiről ezek az újbóli összekapcsolódások szólnak. Azt láttam, hogy az a kezdeti szeretet, amiben először találkoztunk, s ami által barátokká, barátnőkké váltunk, sértetlen. A sértődést mindig valami, ettől független dolog okozta. Még nem vagyok olyan öreg, de ahhoz már eleget éltem, hogy egy csomó embert megbántsak, szándéktalanul. Egyszerűen nem voltam figyelmes, én is éppen valamiért vagy valakiért szenvedtem, vagy éppen volt egy csomó problémám, egy csomó bajom, és olyat tettem vagy mondtam, amivel nemhogy belegyalogoltam, de beletrappoltam más zsenge lelki világába. Innen nézve

Kónya Eszter illusztrációja

utáltunk. Ugye, nem haragszol, vetettük oda aztán már fiatal felnőttként, kutyafuttában, s az „á, dehogy!” választól mindketten látszólag megnyugodtunk, s hallgatunk erről a haragról jó sok évig, megnémított a tüske, az érzés fel nem vállalása.

Az utóbbi években régi-régi kapcsolataim kerültek vissza ismét az életembe. Talán csak nem készülök mostanság meghalni, kérdezgettem, félig viccesen, magamtól, másoktól, mintha ezt bárki tudhatná. Egyébként mitől lenne ez a kapcsolati nagytakarítás az életemben? Miért hoz vissza annyi embert az élet hatalmas folyama, olyanokat, akikkel hajdan kölcsönösen megbántottuk egymást? Nem tudom, miért. De

igazán nagy ajándéknak tartom, hogy ismét találkozhatok azokkal, akikkel olyan sokáig tartottuk ezt a tehetetlen kapcsolatatlanságot. Látom, hogy neki is megvan a maga élete, a maga baja, a maga története. Hogy ő sem jókedvében tüskézett, hanem mert éppen így tudott abban a pillanatban reagálni. Ennek a fényében a reménysugár is másképpen ragyog. Olyan emberi tekintetes, olyan hétköznapi, egyszerű fényben, amiben nem csinálunk fesztivált a megbocsájtásból, hanem tudunk örülni annak, hogy a másik van, úgy, amilyen, és hogy mi is vagyunk, úgy, amilyenek, és még pár évtizedig gyakran lehetünk külön-külön magunkban, de akár együtt is.

Árgirus királyfi és a tündér szerelme

*A Tündérországról bőséggel olvastam,
Olasz krónikákból kit megfordítottam
És az olvasóknak mulatságul adtam,
Magyar versek szerint énekbe foglaltam.*

Így kezdődik az a verses história, amely „egy Árgirus királyfi” és „egy tündér szüzleány” szerelmi történetét meséli el. A történet szerint Akléton királynak Tündérországba van kőpalotája, amelyben boldogan él Medéna nevű feleségével és három legényfiával. Egyszer a kertjében váratlanul egy almafa jelenik meg:

*Virága mint ezüst, olyan színű vala,
A közepe pedig szép gyöngyszemmel rakva,
Melynek a termését alig várja vala,
Háromszor egy napon megvirágzik vala.*

Az almák mindig éjszakára érnek meg, reggelre azonban valaki mindig ellopja a csodálatos fa gyümölcsseit. A király öröket állít a kertbe. Katonáit minden reggelre meglepi az álom, az almák a fáról újra és újra eltűnnek. A titok okát a király egy jóvendőmondótól kérdezi meg. A jós, Filarius

retlen lény elviszi az almákat. A megszeppent, tanácstalan király rontással vádolja meg Filariust, és fejét véteti. Ekkor eléje áll a kisebbik fia, Árgirus, hogy bátyjai után ő is megkísérli megőrizni az almafát. Amennyire szereti, épp annyira félti a király a legkisebb fiát. A vers így írja le a fiú kinézetét:

*Szép egyenes teste az ifjúnak vala,
Idejének szintén virágjában vala,
Úrfi módra termett vitézi járása,
Minden dolgaiban tökéletes vala.*

*Nem fölötte karcsú, közép ember vala,
Kiterjedt feje szép sima az ő homloka,
Két fekete szeme, szép poros orcája,
Tekintetre méltó, kívánatos vala.*

Árgirus az apja tiltása ellenére a kertbe megy. Hét hatyatyú érkezik. Az egyik átváltozik gyönyörű lánnyá, ugyanis ő a tündérek királynője, aki az almafát a kertbe ültette. Boldogan töltik az éjszakát, a hajnal együtt, alva találja őket. Egy idős asszony jön hírt vinni a királynak a fáról és a királyfiról. A csodálatos tündér hajából egy tincset levág, hogy a királynak megmutassa. Emiatt a tündérnek távoznia kell. Az idős asszony meglakol tettéért: ló farkához kötözve meghurcolják, majd négybe darabolják. A király kivágatja a fát. Árgirus kikéri szüleitől az örökségét, s azok nagy bánatára egy szolgája kíséretében a gyönyörű tündérlány fekete városának megkeresésére indul.

Hosszú vándorlás után egy barlangban egy egyszemű óriásra bukkan. Az óriás örömmel látja vendégül a vándorokat – segíteni azonban nem tud. A tündérek sem tudnak, akik az óriást jöttek meglátogatni, s akik az egész világot bejárták. Arra vetődik viszont egy sánta ember, aki útbaigazítást tud adni. Az óriás parancsára Árgirus királyfival megy. Amikor a város elötünik, elköszön tőlük. Ugyanis régen farkassá változva a város állataiban nagy kárt tett, s ezért elüldözték onnan.

Árgirus a szolgájával egy özvegyasszony házában száll meg, aki ismeri a tündérlányt. Vándorlásuk okát hallva arra gondol, hogy megakadályozza a fiatalok találkozását, és saját lányát adja feleségül a királyfihoz. Álnok tervéhez megnyeri Árgirus szolgáját. Titokban egy olyan tömlőt ad át neki, amelyben álomhozó szellő található.

Árgirus sietve indul a tündér megkeresésére. Megtalálja a kertjét, benne gyönyörű forrás, fák, virágok. Árgirus célba

megsúgja neki, hogy a fát egy titokzatos lény ültette, a termését is ő szedi le minden éjszaka. A király egyik fiára vetette szemét, akire azonban hosszas bujdosás vár. Első éjszaka a király nagyobbik, második éjszaka a középső fia áll strázsát a fa mellett. Éjfél körül azonban mindkettőt szelőlő legyinti meg, s mély álomba zuhannak, ezalatt az ismer-

érkezve az árnyékban felállított nyoszolyára fekszik. Szolgája teljesíti az özvegyasszony kérését, a tömlőből álomszélőt szabadít ki, amitől Árgirus mély álomba zuhan. Amikor a tündér megérkezik, nem tudja felébreszteni, zokogva távozik a kertből. Árgirust a történetek szintén nagyon elszomorítják. Az eset még kétszer megismétlődik. Harmadik alkalommal a tündér búcsúzni jön, mert többször nem jöhet a kertbe. Talányos üzenetet bíz a szolgára. Eszerint Árgirus

*A kisebbik szegről vegye le szabályját,
A nagyobbik szegre tegye az ő kardját,
És így kitöltheti bosszúmat s bosszúját.*

Az álnok szolga gyanútlanul adja át az üzenetet. Árgirus ebből tudja meg, hogy szolgálja – ő a kisebbik szeg – okozta mindhárom alkalommal a mély álmot. Ezért fejét veszi.

Árgirus most már egyedül bolyong. Bánatában arra készül, hogy véget vet életének. Azonban amikor kardjába akar dőlni, egy előbukkanó tündérlány megakadályozza, s reménykedésre biztatja. És tényleg csoda történik. Három ördögfiú tűnik fel, akik a szülői örökségen civakodnak. Apjuktól ugyanis egy ostort, egy bocskort és egy köpenyt örököltek, amelyek külön-külön mit sem érnek. De aki

a ruhadarabokat magára ölti, s az ostorral a hátára vág, az azonnal ott terem, ahol akar. Árgirus csellel megszerzi a varázstárgyakat, és így szól: „Hipp-hopp, szeretőmnél legyek.” A varázseszközök a levegőbe emelik, s máris sebesen repül. Mielőtt azonban megérkezne, az ördögfiúk rájönnek a turpisságra, megszüntetik a varázst, Árgirus pedig a földre zuhan. Napokon keresztül éhesen bolyong. Pogácsája elfogy, gyökerekkel enyhíti éhségét. Harmadnapon egy hegy tetején csodálatos várat pillant meg. Abban, természetesen, bánatos kedvese lakik. Lakodalmat csapnak, és

*Nagy szép szeretettel éltenek egymással,
Sok bujdosás után szép nyugodalommal,
A sok bánat után jeles vigassággal,
Senkitől nem félnek, vannak bátorsággal.*

Az irodalomtörténet úgy tartja számon, hogy ez a történet Görögországból indult útnak, ahol misztérium-, azaz beavatástörténet volt. A Kelet-Római Birodalom területén

általánosan ismert. Kr. u. a 2–3. évszázadban írták le. Először Olaszországban alkottak belőle széphistóriát. Ez jutott el egy magyar költő kezébe, aki a 16. században élt. Személyéről, egyéb verseiről mit sem tudunk. Nevét ez a széphistória őrizte meg.

A szerző a vers strófakezdő betűit úgy válogatta össze, hogy azok összeolvasva kiadják a nevét: ALBERTUS GERGEI. Balassi Bálint közeli ismerőse lehetett. A magyar széphistória sokáig kéziratban, újabb és újabb másolatokban terjedt. Később kinyomtatták, s azóta mintegy száz kiadást ért meg. 1781-ben egy könyvkiadó, Piskolti István lerövidítette.

A széphistória nem csupán az olvasni tudók tetszését nyerte el, hanem a parasztokét is. A nép mesévé alakította át. A mese nagyvonalakban követi Gergei Albert versének menetét. A tündért Tündér Ilonának hívják; Árgirus egy

hálás kisegér segítségével marad ébren; a két álnok asszony egy és ugyanaz; amikor Árgirus Tündér Ilonához megérkezik, az épp a lakodalmát üli; Tündér Ilona végül Árgirus felesége lesz.

Verses feldolgozását a nép énekelte is. Vigjátékot, operát írtak, rajzfilmet készítettek belőle. Mi a szépirodalomból is ismerjük a történetet, hiszen Vörösmarty Mihály ez alapján írta meg 1830-ban a *Csongor és Tünde* mesedramát. Más költők is feldolgozták.

Az elmondottaknak van egy nagy tanulsága: a történeteknek nincs védjegyük, ami biztosítaná állandóságukat. A történetek mindig a történetmondás helyzetében kapják meg újabb formájukat. A történetmondás pedig hozzáigazodhat a történetet mesélő szándékához: mit szeretne közölni a történet előadásával. A történetmondás alkalmazkodhat a hallgatóság elvárásához: kik vannak jelen (gyerekek vagy felnőttek, férfiak vagy nők), miért vannak jelen (szórakozni vagy tanulni akarnak). És ha igazán körültekintőek vagyunk, akkor azt is figyelembe vesszük, hogy a különböző korszakokban egy-egy történetet vagy kedvelnek, vagy nem, újrafogalmazzák vagy figyelmen kívül hagyják.

Árgirus királyi története évszázadokat élt át. Ezt azért tudta megtenni, mert a szerelemért minden áldozatot vállaló fiatalok története önmagában is megható. De azért is, mert képes volt újra és újra megváltozni, új közegben újjászületni, s ezáltal újabb és újabb korok embereinek az érdeklődését felcsigázni, régi és új üzeneteket közvetíteni.

Hogyan kerül Drakula Segesvárra?

Homoróddarócról Szászfold belseje felé haladva első állomásunk Segesvár. Mi is lehetne más, mint a legendákkal, csodás történetekkel és az évszázadok kódén átdelegő történelmi események nyomaival telezsúfolt város, amelynek Várhegyét messziről megpillantja az utazó?

Segesvár különlegessége középkorias belvárosa, rajongói szerint Európában egyedülálló ilyen szempontból. A településen minden évben megrendezik a Középkori Fesztivált, s a turistáknak máskor is sokféle középkori látványosságot, tevékenységet ajánlanak a helyiek. Ezek körül a leghíresebb a Drakula legendájához kapcsolódó ház. A legenda szerint itt született Vlad Ţepeş, akit Drakula gróffal azonosítanak, ugyanis a kegyetlenségéről elhíresült havasalföldi fejedelem apja, Vlad Dracul 1431 és 1435 közötti itteni tartózkodásának első évében született meg. A történészek ezt eddig ugyan nem tudták bizonyítani, de a legenda szempontjából ez talán nem is lényeges.

A város másik híressége, amelynek hitelességéről történelmi források is tanúskodnak, az Óratorony. Egy ma is élő városi legenda szerint a 17. században a segesváriak olyan órát

készítettek Svájcban tornyuk számára, amely soha egyetlen percet sem késik, így bátran hozzáigazíthatjuk időmérő készülékeinket. Nagyon bátor állítás ez a műholdról vezérelt telefonok világában, de hát a legendák már csak ilyenek: legyen a technika mégoly fejlett is, az ember vonzalmát a mesék világához remélhetőleg soha nem győzheti le.

És ha már a meséknél tartunk: csodálatos története van a torony tetején lévő, aranyos színű gömbnek is. Azt sejtethetik, hogy a népi képzelet egyenesen aranyból készültnek mondja a golyóbist. Ezt még azzal is tetézik, hogy egy óriás készítette és helyezte fel a toronyra, s mindaddig maradhat ott sértetlenül, amíg egy kellőképpen magas ember el nem jön Segesvárra, aki a földön állva is leemelheti és magával viheti a kincset. Egy másik monda szerint a golyó belsőjében titkos iratokat rejtettek el, amelyek azt tartalmazzák, hogyan lehet hétköznapi anyagokból aranyat nyerni.

A fedett lépcső szintén a város büszkeségei közé tartozik. Ennek is van mondája, hogyne lenne! Egy romantikus recept kapcsolódik a műemlékhez: a szerelmes fiú akkor érdemes a lány kezére, ha a lépcső mind a 175 fokán (eredetileg 300 volt) megcsókolja, s utána hibátlanul elmondja a nevét. Elég nehéz beszédgyakorlat ez, s bár nem próbáltam, s nem is beszéltem senkivel, aki megtette volna, úgy sejttem, hogy az önmegtartóztatással függ-

het össze, amit – főként, hogy szász vidéken járunk – az erkölcsösség zálogának tekinthetett a közösség.

Rengeteget lehetne még mesélni. Például segesvári származású Johannes Kelpius, aki Amerikában vált híres alkímistává; itt választották meg erdélyi fejedelemnek Rákóczi Györgyöt, Rhédey Ferencet, Barcsay Ákost, a közelben esett el Petőfi Sándor... Mivel se szeri, se száma a településhez kapcsolódó történelmi eseményeknek, legendákban bővelkedik Segesvár.

Miért volt mégis szükség arra, hogy Drakulát is bevegyék a hely nevezetességei közé? A válasz egyszerű: a tömegeket mindig jobban vonzza az, amiről már hallottak, amit már ismernek, ugyanis annak befogadása kevesebb agymunkával jár. Drakula alakját pedig a populáris művészet – a játékfilmekről a vidámparkokon át a popzenéig – számtalanszor szerepeltette már. Hányszor hallottuk – és bosszankodtunk rajta –, hogy az amerikai köztudatban Erdély Drakulával s rajta keresztül vámpírok egész hadával, vérfarkasokkal, zombikkal és társaikkal kapcsolódik össze. Az egészet egy ír író, Bram Stoker találta ki, aki *Drakula gróf válogatott rémtettei* című, 1897-es regényében egy legenda nyomán ide helyezte a titokzatos várúr lakóhelyét. A történet népszerű lett, kulturális vírusként, mémként terjedt, s innen már csak egy lépés volt, hogy az üzleti érzékkel megáldott segesváriak felismerjék a lehetőséget.

Törcsvárat szintén Drakula gróf kastélyaként tartják számon, pedig az ott működő múzeum szakemberei egy egész szobát szenteltek annak, hogy a történelmi valóságot elvlasszák a vámpírtörténettől.

Minden hiába. Az ember vonzódása a csodás történetekhez olyan mértékű, hogy azt egy hadseregnyi történész sem tudja kordában tartani. Segesvárhoz visszatérve: én személyesen jobban kedvelem például az aranyglóbusz történetét, mint a Drakula grófét, de ez ízlés dolga. A legendák pedig már csak ilyenek, egy pillanat alatt elszabadulnak mesélőik eredeti szándékától, szállnak, szállnak, s kiszámíthatatlanul fészkelik be magukat hallgatóik tudatába.

A képek árulkodása az ismeretlenről

A Szín-téren:
a gondolatfestő
René Magritte
belga szürrealista művész
(1898–1967)
egy hírhedt műve

mint a *Gioconda* (Leonardo da Vinci) vagy *A szabadság vezeti a népet* (Delacroix) című festmények, hogy csak kettőt említsünk. Vagy a sokkal későbbi Joseph Kosuth-féle installáció, a lapát (vagy kalapács, szék, óra, lámpa, kabát, asztal-verzió), a lapát képe és szótári leírásának felnagyított tárgyegyüttese, ami érzékenységében rokonságot mutat Magritte művével, utal rá.

Sebők Zoltán vonatkozó írását vettem alapul **A képek árulása** című 1929-es Magritte-mű, egyben művészettörténeti mérföldkő elemzési kísérletéhez.

„Egy pipa, amelyet a művész úgy festett meg, hogy igen könnyen felismerhető legyen, vagyis ne olyan legyen, amilyennek a valódi pipa látszik, hanem olyan, amilyennek a reklámképeken vagy az iskolai falragaszokon szokás ábrázolni.” (kritikus vélemény, 1979)

A *Művilág* című kötetben olvasom, hogy Gernot Böhme (1937-ben született német filozófus) utánajárt a dolgoknak, és kiderítette, hogy Magritte pipareklámokból, katalógusokból inspirálódott festményéhez, a sorozat

„Szeretem Az Eleven Szerelmet, A Felforgató Humort, A Lehetetlent És Az Illúziót. Szeretem A Fiatal, Szabad Emberek Nevetését. Gyűlölöm A Lemondást, A Türelmet, A Hivatásos Hősiességet És Minden Kötelező Szép Érzést. Félek, Hogy Megismerem A Korlátaimat.”
(R. Magritte)

Szürrealista művész, de a hiperrealizmus előfutáraként tartják számon. Jellemző még műveire a fotográfiával összekapcsolható montázstechnikája is. Nem taglalom drámai életútját, utána lehet olvasni, egy fontos

munkájáról lesz szó most, mert lépten-nyomon belebotlunk idézésébe, utalások hangzanak el, írónak le vele kapcsolatban, átértelmezéseit állítják ki. Ugyanúgy él tovább, alakul át,

szöveget olvashatjuk, iskolás modorban, hogy ez itt nem egy pipa. Ez a két vizuális, képi és írott információ viaskodik egymással, hihetetlen feszültséget, rövidzárlatot teremtve a nézőben. Nem látjuk a márka nevét, amitől beazonosítható lenne a tárgy – ezt tagadná az állítás a kép alsó részében? Aha! És amikor azt gondoljuk, hogy közelebb kerültünk a képhez, mond egy nagyot a mester, hogy még jobban összezavarjon. Kinek higgyünk?

első és talán egyetlen darabjához (bár még festett három hasonló pipás képet is). Böhme arra talált bizonyítékot, hogy Magritte teljes gőzzel dolgozott a reklámszakmában. Alkotói pályája során több mint 100 hirdetményt vallhatott magának, ezek prospektusok, árukatalógusok oldalait díszítették. 1926-ban olyan bundareklámot is jegyzett, ami tipikus szürrealista elemeket viselt magán. Szóval majdnem száz évvel ezelőtt ez a belga alkotó már azon fáradozott, hogy a művészetet és a reklámot közös mederbe

„Képeim látható alakok, amelyek semmit sem titkolnak, misztériumot hordoznak. Amint nézik a képeket az emberek, ezt az egyszerű kérdést teszik fel maguknak: mit akar ez jelenteni? Nem jelent semmit, mert a misztérium nem más, mint az ismeretlen.”

terelje. Az említett, terméknépszerűsítő anyag mellett előkerültek olyan reklámok is, amelyekben felhasználta saját festői szimbólumait is. Nem lényeges, hogy melyik irányából volt hatás a másik tér felé, hanem az, hogy a két út egymásba illeszkedett. Ma már ez egy bevált, természetes folyamat, hogy a reklámok a

művészettörténethez nyúlnak vagy abból lenyúlnak, de ne feledjük, hogy amiről itt szó van most, az az 1920-as, 1930-as években történt.

A kép felső részében egy semleges háttérbe vágva egy pipa karikírozott, idealisztikus képét látjuk. Nem a pipát, ugye, hanem egy pipa elnagyolt képét. Alatta a kézzel írt

Egy Raphaëlle Martin nevű úriember több ismert Magritte-festményt is animált, a képek hangulata mentén. Gifeket gyártott belőlük, ismétlődő, örök mozgásba zárva őket, így a pipa füstöl, az alma forog, a kalaposok potyognak az égből, a tenger hullámoz, a függöny lebeg. Magritte él.

Fűszereink színes világa

Az erdélyi konyha jellegzetes fűszere a *csombor* (*borsikafű*), amelyet már honfoglaló őseink használtak a bors helyett

A napsütötte helyeken vadon termő *kakukkfű* több mint 4000 éve használt fűszer- és gyógynövény

A magyar néphitben a lányok tisztaságának jelképeként ismert szerelemvirág, a *rozsmaring* a 17. századtól terjedt el Magyarországon

A *szurokfű* (*vadmajoránna*) az ókori görögöktől kapta a hegyek örömet, díszét jelentő Oros Ganos (*oregánó*) nevet

Az ételeknek szép színt és kellemes aromát adó, egykor vásznak festésére is használt, ázsiai eredetű *sáfrány*

A konyháinkban méltatlanul mellőzött, illatos *levendula* a legegészségesebb fűszernövények egyike

A fűszer-, gyógy- és dísznövényként egyaránt természetett orvosi *zsálya* latin neve a „gyógyító” jelentésű *Salvia*

A magyar konyha kedvelt fűszere a fűszerek királyaként is emlegetett, Indiában szent növényként tisztelt *bazsalikom*

A húskételek, pástétomok ízesítésére használt kerti *majoránna* a legrégebből ismert fűszernövényeink egyike

„Borsold, gyömbérezd és sáfrányozd meg”

A sáfrány az egyik legdrágább fűszer, kb. egymillió virág szárított bibéjéből nyernek egy kilogrammnyi örleményt

A magyarországi kolostorkertekben termesztett zsályáról az 1100-as években írt Pray-kódexben történik az első említés

A bors ára egykor az aranyéval vetekedett, innen eredhet egyes termékek árának ma is használt „borsos” jelzője

Süssünk-főzzünk kukrejtöt

A sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeumban őrzött, feltehetőleg az eszterneleki kolostor szakácsa által a 18. század elején írt és utolsó tulajdonosáról, a múzeumot alapító Cserey né Zathureczky Emiliáról elnevezett szakácskönyvből – az Emilia-kódexből – megtudhatjuk, hogyan készült akkoriban a „Teybol Tyükmonyból torta”:

„Töry anny tyükmonyat (tyúktojást) az teljbe az menyit akarsz sot nadmeszet (nádméz) bele eleget, habard jól meg habaró faual, egy keues vayal süsd megh, mikor feladod tragyaszd megh nadmeszel fahayal apro tengeri szöllöuel.”

A Sepsiszentgyörgyhöz közeli Árkoson egy 1760 táján írt apró füzet-

ben maradt fenn, *Szakács főzz jól címmel, tizenegy recept, köztük a „kukrejt” készítésének leírása:*

„Mosd meg szépen az Tehen hust, asztán sózd meg, njárson süsd meg, jo levesen vond le az njársról, metéld fel ismét ragd fazékba metélj veres Hagjmát, Sállját és egj darab fejér kenjeret koczka módon, borral eczettel. Főzd meg egj kevés fenjö magot tégj bele, ha meg fő Borsold gjümbérezd és Sáfránjod, add fel.”

A szűkszavú receptek bizonyítják, hogy eleink két-háromszáz évvel ezelőtt bőségesen használták étkeik „trágyázására” a nyelvújítás korától fűszereknek nevezett fűszerszámokat: borsot, zsályát, fenyőmagot, gyömbért, sáfrányt, fahéjat és az egyetlen ásványi eredetű fűszert: a sót.

A régi időkben fizetőeszközként is használt sót Parajd sóbányái biztosították (a védőszentként tisztelt Nepomuki Szent János szobra a bánya egyik termében)

A Dél-Ázsiában őshonos fahéjfa lefejtett kérge a 15. századtól vált a magyar nemesi konyhák fűszerévé

A fokhagyma, amelynek a régi időkben varázserőt tulajdonítottak, a középkortól a magyar konyha elengedhetetlen fűszere

Az erdélyi konyha kedvelt zöldfűszereinek – citromfű, csombor, levendula, petrezselyemzöld, tárkony és kakukkfű – száradó csokrai

Az ószövetségi történetben Jákob fiát, Józsefet Egyiptomba tartó fűszerkereskedőknek adták el testvérei

Az Énekek énekében említett nárdus a vadon termő macskagyökér illatos rokona

Márk evangéliuma szerint Mária nárdusból sajtolt, illatos olajjal kente meg Jézus lábát

Magyarországon a 10. századtól természetették a Mózes könyveiben és a Zsoltárok könyvében szereplő izsópot („Hints meg engem izsóppal és megtisztulok”)

Fűszerek a Bibliában

Feljegyzések bizonyítják, hogy az ételeket, italokat ízesítő fűszereket a Távol-Kelet országaiban évezredekkel ezelőtt ismerték, használták. Az ókori Európában a görög arisztokraták és a római patríciusok kertjeiben termesztett pompázatos fűszernövények, illetve a fényűző lakomaikon felszolgált, gazdagon (és szigorúan titkosan) fűszerezett ételek váltak híressé.

A bibliai időkben az illatos, gyakran gyógyító hatású fűszereket – babérlevél, fahéj, izsóp, kömény, menta, mustár, sáfrány, üröm, majoránna – királyokhoz méltó, aranyhoz, drágakövekhez hasonló értékű ajándéknak tartották.

Az Ószövetségben, a Királyok könyvében leírtak szerint: „Sába ki-

rálýnéasszonya hallván Salamonnak hírét (...) bejőve Jeruzsálembe igen nagy sereggel és tevékkel, amelyek hoznak vala fűszerszámokat, igen sok aranyat, drágaköveket.”

A Salamon királynak tulajdonított szerelmes költeményben, az Énekek énekében a vőlegény „minden drága fűszerszámokat (...) nárdust, sáfrányt, jó illatú fahéjat” termő kerthez hasonlítja szíve választottját: „Az ő orcája hasonlatos a drága füveknek táblájához, a melyekben illatos plántákat nevelnek”.

Jézus több példabeszédében említi a mustármagot. Szavait Máté apostol idézi evangéliumában: „Ha akkora hitetek volna, mint egy mustármag (...), semmi sem volna nektek lehetetlen.”

Napjaink egyik legelterjedtebb és legkedveltebb fűszernövénye a Bibliában is megemlített kömény

A Jelenések könyve szerint „vizeket megkeserítő” fehér üröm Magyarországon a középkorban terjedt el fűszer- és gyógynövényként

Márk evangéliumában Jézus Isten országát mustármaghoz hasonlítja, amely „minden más magnál kisebb”, de ha elvetik „minden kerti veteménynél nagyobb lesz”

Az ókori Egyiptomban a fűszerek uralkodókhhoz, istenekhez méltó ajándéknak számítottak

A középkorban a fűszerek státusszimbólummá váltak: a gazdagságot, a fényűzést jelképezték (reneszánsz kori fűszerüzlet)

Európa lakói Marco Polo emlékirataiban olvashattak először a Kínában évezredekkel Krisztus előtt használt gyömbérről

Történelmet formáló fűszerek

A hosszú és veszélyes karaván-, illetve hajóutakon Európába érkező, ezért igen drága fűszereknek fontos szerep jutott a történelem, a tudomány és a művészet történetének alakulásában.

Az ókori fűszerkereskedelmet uraló, dús, gazdag arab kereskedők anyagilag támogatták a tudósok alkotó munkáját. Európa országaiba a 9. századtól tengeri hatalommá vált Venece kalmárai juttatták el a fűszereket, és a meggazdagodott itáliai városokban templomok, paloták épültek, felvirágzott a gótika és a reneszánsz művészete.

A 13. század végén a velencei Marco Polo beszámolt a távol-keleti

utazása során látott fűszertermő vidékekről, emlékiratainak hatására kalandra, vagyonra vágyó tengerészek sora indult az Indiába vezető tengeri út keresésére. Elkezdődött a nagy felfedések kora, beköszöntött az újkor. Kolumbusz Kristóf Amerika partjainál kötött ki (1492), portugál hajósok – Vasco da Gama (1499), Magellán (1506) stb. – európaiak számára addig ismeretlen szigeteket fedeztek fel. Fűszerekkel megrakott hajóik visszatérte után Portugáliának vezető szerepe lett a fűszerkereskedelemben, az ország a virágkorát élte. Természetesen vetélytársak is akadtak – spanyolok, hollandok, angolok –, és évszázadokon át dúltak véres háborúk a fűszertermő területek birtoklásáért. Hatalmas birodalmak születtek és hulltak darabjaikra, meghatározva a jelenkor történelmét.

Amerika új fűszereket ajándékozott Európa népeinek: a szegfűborsot a Karib-szigeteken fedezte fel a borsot kereső Kolumbusz

A burgonya, a kukorica, a paprika, a paradicsom és a kakaó mellett a vanília illatos termését is Kolumbusz hozta magával az Újvilágból

A termés betakarítása egy portugál borsültetvényen, a régebbi Fűszer-szigeteknek nevezett Maluku-szigeteken

A Magellán-expedíció egyetlen megmaradt, fűszerekkel megrakott hajójával visszatérő, nemesi rangra emelt Juan Sebastián Elcano kapitány címerét fahéjrúd, szerezsendió és szegfűszeg díszítette

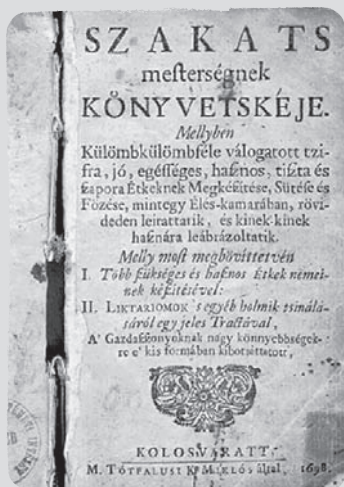
A középkori Magyarországon elsősorban szerzetesek és apácák termesztettek fűszer- és gyógynövényeket a kolostorkertekben

Az Ázsiában őshonos, kellemes aromájú tárkonyt – feltételezés szerint – honfoglaló ősaink hozták Európába a 9. században

A tavasz első zöldülő fűszernövénye, a metélőhagyma (snidling) egyaránt alkalmas az ételek ízesítésére és díszítésére

Az első nyomtatott magyar szakácskönyv, a „Szakáts mesterségnek könyvetskéje” Misztótfalusi Kis Miklós kolozsvári nyomdájából került ki „a” gazdaszszonyoknak nagy könnyebbségekre” (1695)

A magyar konyha fűszerei

A magyar gasztronómia gyökerei a honfoglalás korába nyúlnak vissza: ősaink valószínűleg magukkal hozták Belső-Ázsiából gyógynövényként is használt fűszereik nagy részét. Konyhaművészetük, amelyet az öt íz (édes, savanyú, sós, csípős, keserű) harmóniája jellemzett, magasabb szinten állt, mint a korabeli – bőségesen, de válogatás nélkül fűszerező – nyugat-európai konyháké. Két fűszernövényt szinte biztosan a magyarok hoztak Európába: a tárkonyt és a csombort.

A Mátyás király udvarában fel-szolgált ételek-italok ízvilágát Itáliából vásárolt fűszerek – sáfrány, bors, gyömbér, babérlevél, szegfűszeg, fahéj stb. – gazdagították. A kevésbé

vagyonos köznép elsősorban a nálunk megtermő, napjainkban is használt hagymával, fokhagymával és zöldfűszerekkel – petrezselyemzöld, kömény, kapor, bazsalikom, majonárna, kakukkfű, citromfű, rozmarin, medvehagyma, turbolya – ízesítette ételeit.

A török hódoltság idején a hagyományos magyar konyhaművészet Erdélyben élt tovább.

Bár egy honfoglaláskori magyar sírban paprikamagot találtak – egy apró és igen csípős belső-ázsiai változat magvait –, a napjaink magyar szakácsművészetében meghatározó helyet betöltő fűszerpaprikát évszázadokon át dísznővényként termesztették. Szakácskönyv az 1770-es években említi először, mint „törökborst”.

A Földközi-tenger vidékén őshonos, nyugtató hatású kapor a magyar konyha kedvelt fűszernövénye

A Közél-Keletről származó, az ókori görögök és rómaiak által már ismert citromfű húsételek, mártások, főzelékek ízesítője

Az évszázadokon át mérgezőnek tartott fűszerpaprika használata Székelyföldön csak a múlt században vált elterjedté

Mulató Aztékok avagy az újbóli egymásra találás

Néha van úgy, hogy szelektíven hallasz, vagy nem látod a mondat végét, amikor írsz. Egy kicsit nehezebben ébredsz, vagy éppen elfelejted, mit akartál mondani. Nekem például háromszor is vissza kell mennem a lakásba, mielőtt végleg elindulnék. Először a telefonom hagyom bent, aztán a lakáskulcsot, harmadik fordulóra pedig marad a biciklikulcs.

Ma elolvashattam a **Mulató Aztékok** türelemmel kivárt válaszait a barátságról és a profizmusról feltett kérdéseimre. Talán azért hat az egész nagyon kedvesen vagy melegen, mert rengeteg jégkrémet ettem, de tegnap volt a születésnapom, igazán nem számít, ha túlságosan belelkesedem. Aztán zenét hallgatva neki is ültem, hogy a két, javarészt budapesti fiatal világát, amelyben együtt zenélnék, jobban megismerhessem. Akiiket először egy, a sztoritól semmiképp sem független szegedi zenelovas, Suhov mutatott be egy remixben. Akkor inkább az MC (alias, rapper) hangja és a szöveg könnyed cinizmusa fogott meg. A jókedv és alázat csak később lett világos.

Misi és Ákos külön-külön válaszolták meg, hogy mitől lesz egyik ember a másik része.

Misi (M.): - A középiskolában ismerkedtünk meg, egy évfolyamra jártunk, voltak közös óráink is, igen hamar összecimboráskodtunk, javarészt a közös zenei érdeklődés végett is, aztán időben kezdett mindkettőnkben elmélyülni a hiphop-kultúra iránti érdeklődésünk, szeretetünk.

Ákos (Á.): - Egy évfolyamon jártunk középiskolában, sokat cimbitünk akkoriban, majd kb. öt évre teljesen elváltak útjaink, aztán onnan folytattuk, ahol abbahagytuk.

Persze, ez még nem elég ahhoz, hogy próbáljuk továbbra is őket a zenéjük alapján bemutatni. Magyarországon a hiphop, rap iránti érdeklődésnek köszönhetően a fiatalok körében igen elterjedt önkifejezési forma, hogy összeülnek és zenét, majd arra szöveget írnak.

M.: - Szeretjük a zenét magát és a vele járó munkát, a dalszerzést, szövegírást, a közös ötletelést, kísérletezgetést, a spontán folyamatokat, a pillanat és az adott hangulat, illetve élmény megragadását, ennek egyfajta leké-

pezését, rögzítését. A lényeg a közös munkán, alkotáson és gondolkodáson van. Olykor kilépünk a hiphop keretei közül, de ettől még nem érezzük, hogy nem lenne hiteles, amit csinálunk.

Amikor egy spontán pillanatot, a pillanat által sugallt ötletet, vagyis a beateket rögzíteni kezdik, onnantól beszélhetünk együttesről, bandáról? Hasonló kérdések érkeznek az elektronikus zenét játszó, egyfajta szubkultúrát képviselő profi zenészekhez. Viszont senki sem tudja, a profi zenélés honnan kezdődik.

Á: - Igazából, ahogy esik, úgy puffan, a pillanat legyen rögzítve, az a legfontosabb. Ránk inkább az otthoni felvétel a jellemző, több helyen is otthon érezzük magunkat. Manapság már elég sok helyen van mikrofon, a laptop meg elfér a táskába, csak összedugjuk, és már fel is veszünk valamit. Profi körülmények között is jó felvenni, de ott kevésbé van meg a spontaneitás.

Mielőtt folytathatnánk a Mulató Aztékok lendületes és fejbemászó lüktetésének titkával, kénytelen vagyok még egy adag vaníliafagylaltot bemajszolni, áfonya- és málnaszósszal. Mert szeretek friss gyümölcsből öntetet készíteni a fagyira, igaz, nem szabad sokat rakni belőle, hiszen elnyomja a fagylalt tejes ízét. A szabályok vagy elvárások is így működnek Ákos és Misi között. Ott vannak és irányt mutatnak, de nem nyomják el egyéniségük lázadó részét sem.

M: - Megtanulni befejezni a dolgokat és nem elapózódni, illetve minél kevesebbet dolgozni a fióknak, tudni haladni és valamelyest tudatosnak lenni. Szórazótató ugyan zenéléssel foglalkozni, de semmiképpen nem szeretnénk ezt hobbyként megélni, vagy csupán kikapcsolódási tevékenységgé lefokozni. Munkaként kell kezelni mindezt, számunkra szenvedély, élet, életstílus, egyfajta világszemlélet, nem hétközi tevékenység. Ezzel kelünk, fekszünk, álmodunk.

A fiúk, a hiphop, az alkotószellem és a nagy találkozás még akkor is felkelti az érdeklődést, ha alig találász felvételt tőlük a világhálón. Remélem, megtaláljuk majd őket az egyik lemezen. Amit ők ajánlanak nektek, az a *Nem minden kör* című daluk. Ákos szerint a *Redőny*,

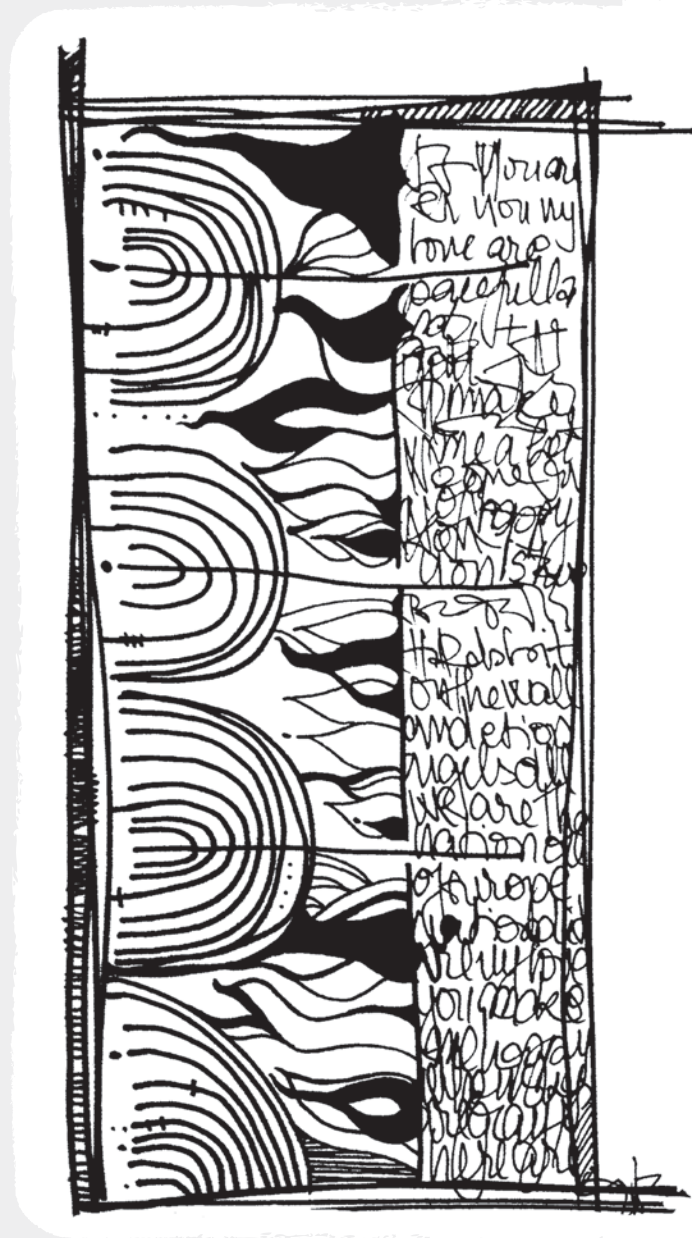

amit jó meghallgatni Misi kedvéért. Én is választottam egyet, legyen a *Velem a Fény És a Technika* – ha pont így beírod a keresőbe, meglesz.

Molnár Ákos és Balázsovics Misi Tink egy olyan szívet építget, amely nem lakatlan, és nem kell választanod, hogy mit vinnél magaddal oda, mert van elég hely mindennek. Gyakran egy félrehallás vagy félreolvasás bája ragadja el a gondolatokat. Így volt ez a *Mulató Aztékok* és a *Mulatu Astatke* (etióp dzsesszenész) névvel is. Szerintem ez tökéletes névválasztás, és hitelesen adja vissza mind a hiphop, mind a dzsessz világa azt a hangulatot vagy érzelmi telítettséget, amit egy ilyen név megkíván.

A napokban a technika ördöge kísérti a fiúkat, de az optimizmus és jókedv még így is sugárzik minden szavukból.

Á.: - Most megint elindult egy felfelé hullám, amit persze gonosz erők próbálnak akadályozni – elszállt pont most a zenelaptop –, de az angyalkák is kitesznek

magukért, érdemben, értünk és értetek. Az élet már csak ilyen, bízunk a karmánkban, csókacsalád!

Valahogy így indul a tavasz egy budapesti hiphop együttessel, akiket érdemes lesz felkutatni élőben is.

A dallam szelleme legyen veletek, kedves zenehallgató barátaim, én máttól fagy helyett kínai vörösbabos süteményre váltok!

Szétnézni az Óriáspince-tetőről

Néhány éve még csak a környékeliek ismerték a Kovászna megyei Maksa fölött emelkedő Óriáspince-tető nevét, amelynek híre viszont mára már túlnőtt Székelyföld, sőt, Erdély határain is. Ennek oka egyrészt a dombon

az érdeklődők a história évfordulóit jelző székelykapuk, valamint a Kovászna megye településeit bemutató és az első írásos említést is jelző kőablák között sétálva.

A közelben két víztükör is található, a Besenyői-, valamint a Rétyi-tó. Ez utóbbi közelében található egy gyönyörű természeti rezervátum, a Rétyi Nyír.

Érdeemes tehát körülnézni a messzire kilátást biztosító Óriáspince-tetőről, de a környékén is!

kialakított emlékpark, másrészt az, hogy itt szervezték az elmúlt években a Székely Vágta rendezvénysorozatot.

Az Óriáspince-tető Sepsiszentgyörgy és Kézdivásárhely között, Eresztevénynél található. Távolról már jól látható a hely, valamint a rajta elhelyezett térplasztika, amely kiemelkedik a környezetéből. A tömb tetején látható „dudor” régóta ismert a történészek előtt, hiszen bronzkori halomsír.

A közeli parkolóból gyalogosan könnyen fel lehet jutni a dombra, ahol rövid történelmi kitérőt tehetnek

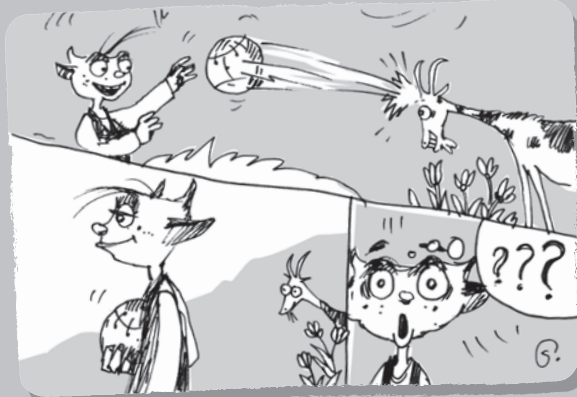
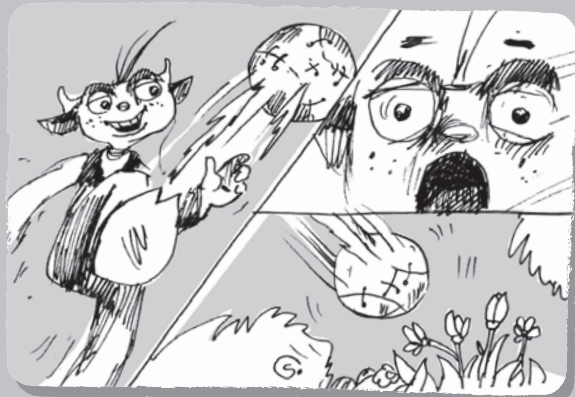

A szerző felvételei

Tavaszi mellélövés

Csillag István rajzai

Cimbi naplója

Szijasztok!

Már nagyon vártam a tavaszt. Csak a nyárt és a telet várom jobban, met azok a vakácijok hosszabbak, de azért a husvétii szünet se rosz. Sahogy a költő is mongya, met valamelyik költő bisztos monta eccer: ki a kicsit nem becsüli, maga esik bele. De lehet, forditva van, hogy ki korán kel, egész nap álmos. Végül is mindegy, a lényeg, hogy locsolni lehessen, s vakációjzni. Ezétt jó a ziskola, mett van vakácijo. Ha nincs iskola, nincs vakácijo! Esztet azétt sose felejcsétek. Iskola = vakácijo. Vakácijo = szabaccság! S mégis ebből nem következik, hogy az iskola egyenlő szabaccság!

Köszben sok dolgok történtek a világban. A fizika tanár aszonta, felfedezték a dupla fekete lyukakat sa gravitácijos hullámokat. Én tuttam hogy előbb vagy utobb felfedezik, mett a hazug embert is hamar utólérik. Főleg ha sánta. A tanárnő el is magyarászta mik azok a fekete lyukak, s végre valamit én is megértetem fizikából. Ezek valami olyan dolgok, amiket edig senki se látot, de vannak, és nélkülük is volt edig a világ, de velük is van. Olyan mint a notába, se veled se nélküled. Met ott az energija olyan hogy nagy, de olyan nagy, hogy nem lehet látni, met ott nincs vilany. Met a vilanyt az ember találta fel, de ahol fekete lyuk van ott nincs ember. Se aki felfedezze a vilanyt, se aki felkapcsolja. Sakor fekete lyuk van. De ha volna is ember, az energija nagyobb mint a zember sakor a zember is sötét volna. Sakor az ember is fekete lyuk volna. Egyes emberek, akiknek van energiályuk, a fejükben sötétek. Az láccik a pupilán kifele. Akinek fekete a pupilája, sötét van a fejibe. Mondta a fizika tanár. Értiteke? Kérdeszte. Ha nem, egyetek glükózt, atól okosabak lesztek. Bisztos ő is atól okos. Nagy gülüzemei vannak. Sok gülükózt evett bisztos, kicsikorába.

Szerencsére mostanában a suliba minden jo, met sose szid a zigazgato. Met nyugdijba ment. VÉGRE! Hiába na, a lonak is 4 lába van, mégse asztal, sa zigazgato is eccer nyugdijas lessz. Mig nincs hejettese, adig béke van.

Bocs, de mára enyi fér levelembe, met kell mennyi ennyi annyi. Mondom, hogy kell mennyi az álatoknak ennyi annyi.

Éjjen a csengő, éjjen a hoszú szünet!

A hitetlen fényűző

Volt egyszer, hol nem volt, volt egy ici-pici kis falucska, amelyet a fény falucskájának neveztek. Ebben a faluban minden kis ember fényes, csillogó ruháskába járt-kelt az utcán vagy lófrált barátaival a parkban, csak egy volt, aki mindig fekete ruháskába járt, és sose volt egy barátja sem. Ő még új a fény falucskájába, ezért nem voltak barátai. Senki nem szerette, nem is játszottak vele, sőt, még hozzá se szóltak. Hitetlennek és Fénytelennek nevezték.

Egy ragyogó nap (a fény falucskájában minden nap ilyen) ez az emberke elhatározta, hogy nem akar többé napot és nem akar többé fényt. Nagyon sokszor próbálkozott, de nem sikerült eltüntetnie a Napot, sőt, az minden próbálkozás után még fényesebbnek tűnt, és a kis emberke lelke pedig még feketébbnek. Ezután az emberek már Hitetlen Fényűzőnek nevezték, és erre a kis emberke szíve még feketébb lett.

A kis emberke akaraterije a csúfokodás után tovább nőtt, és úgy döntött, hogy szó egy hatalmas nagy hálót, beteríti vele a Napot és lehúzza a látóhatár színéről. Nagyon sok időt eltöltött a háló fonásával, de mikor

kiment, végre sikerült neki eltüntetni a Napot. Ekkor a Hitetlen Fényűző még sötétebb lett. Nagyon elszomorodott, mert azt hitte, a Nap eltüntetése miatt minden kis fénymanó szomorú lesz, de ők vidámak voltak, mert szívükben világított a hit fénye. Ekkor a Hitetlen Fényűző elszomorodott, szégyenében lerogyott az egyik sarokba, és keserves sírásba kezdett. Feltűnt a sírás a fénymanócskáknak, így odamentek hozzá és megkérdezték, mi bántja:

– Mi a baj? Miért sírsz olyan keservesen?

– Nagyon szomorú vagyok, mert engem senki nem szeret! Azt hittem, ha eltüntetem a Napot, szomorúak és bánatosak lesztek, mint én. Eleinte nagyon tetszett az ötlet, de most már félek, mert koromsötét van az egész világon.

– Ne aggódj és ne sírj! Gyere, állj fel és húzzuk vissza a Napot!

Ekkor az összes kis manó felállt és elkezdte felhúzni a Napot. Nagyon nehéz munka volt, de együtt sikerült, és a Nap újra beragyogta az eget. Hirtelen a hitetlen kis manó is ragyogó színre cserélte fekete ruháját és az egész falu újra visszanyerte a színét!

Kocsis Anett Anna, Nagykároly

VICCSAROK

Barkochbázzunk!

Két rendőr barkochbázzik:

- Férfi?
- Igen.
- Fekete haja van?
- Igen.
- Szemüveget hord?
- Igen.
- A munkatársam?
- Igen.
- Rákérdezhetek?
- Igen.
- Ki az?

Két székely barkochbázzik:

- Hmm... Göndörödik?
- Hmmm... Igen!
- Bodorodik?

- Hmm... Igen!
- Pödörödik?
- Igen!
- Akkó' DNS molekula.

Két vasutas barkochbázzik:

- Személy?
- Nem.
- Akkor csak gyors lehet!

A tudós és a székely utazik a vonaton. Mennek egy ideig, aztán megszólal a tudós:

– Figyeljen ide! Barkochbázzunk! Mivel én sokkal okosabb vagyok, ha én nem tudok válaszolni, adok ezer forintot, de ha maga nem tud válaszolni, akkor magának csak száz forintot kell adnia.

A székely belemegy a játékba.

Tudós:

– Afrikai rovar, nagy kék páncélja van.

Székely:

– Nem tudom, itt a százas. Most én jövök. Vízben él, hat lába van, a parton sántít és moty-moty!

Tudós:

– Nem tudom. Itt az ezres. Mi a válasz?

Székely:

– Nem tudom, itt a százas.

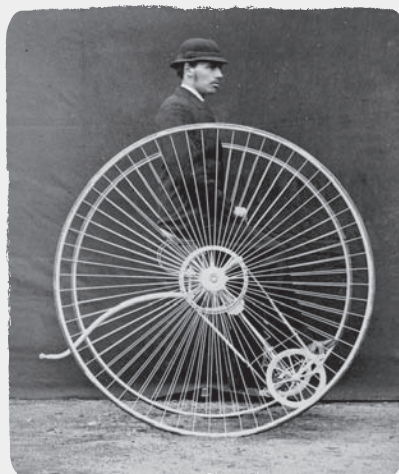
Micsoda biciklik!

A 19. században sokan állították magukról, hogy őket illeti meg a dicsőség a kerékpár felfedezéséért. A bicikli megalkotását azonban nem lehet egyetlen emberhez kötni,

az évtizedek során ugyanis számos nemzet fiataljai járultak hozzá fejlődéséhez. A biciklizés hőskorában sok különös szerkezet is született... (forrás: Mult-kor.hu)

Egy négykerekű 1850-ből

Különös szerkezet
1881-ből

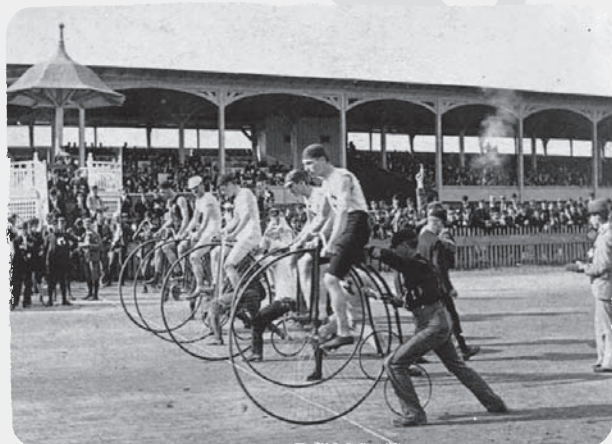
John Boyd Dunlop gumikerékkel felszerelt
triciklije 1888-ból

Indulók az 1889-
es első kerékpár-
világbajnokságon,
Berlinben

Nő száll fel
biztonságos
kerékpárra
1890-ben

Velocipédverseny New Yorkban, 1890-ben

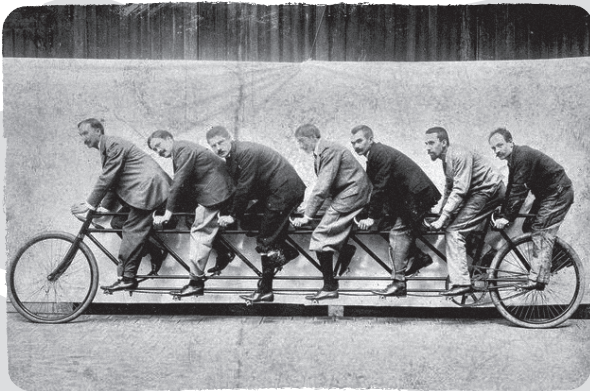

Biciklisták
mutatványa
1891-ből

Charles Stewart Rolls, a Rolls-Royce egyik
alapítója (jobbra) egyetemista barátjával egy
tandembiciklin 1895-ben

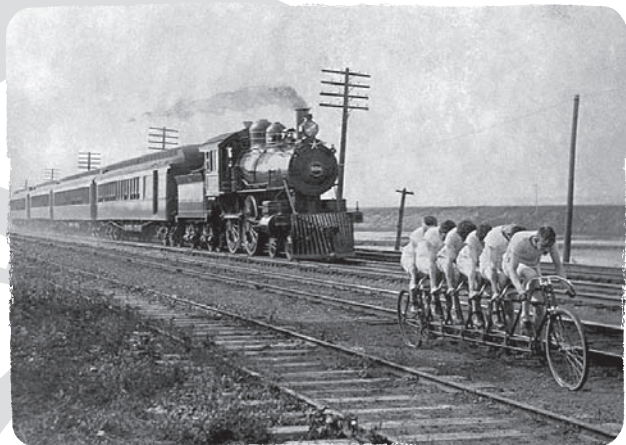
Hétszemélyes tandembicikli 1895-ből

Sir Arthur
Conan Doyle
és felesége egy
tandembiciklin
1895-ben

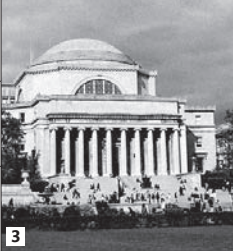
Velocipéddel
közlekedő férfiak
a Capitolium
lépcsőin 1895-ben

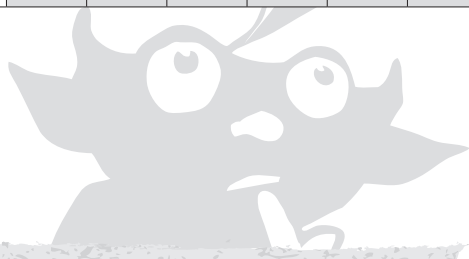

Hatsz személyes tandembicikli próbál leghagyni egy
vonatot 1896-ban

NEW YORK

	Svéd autójel	Heves nyári eső	Emez párja	Rendezvényt nem engedélyez	Attól az időtől	Kolozs megyei város	Kétes!	Dehogys!	Idegen női név (GRETA)	Vágyakozó	Kiló	Redőny	Tojásokon ülő tyúk	Táncmulatság	Bodri lakik benne	2.
1.																
3.								Szitáló								
Név írása borítékra								Szomorú								
Elővigyázatos							Beismer								100 római számmal	
Pihen vagy csomót old						Kamaszhangú							Igerag		Válamit kérelmező	
Járunk rajta			Újság			Portugál autójel							Se ..., se búze!			
			Pokróc				Könný nyári lábbeli						Szófaj			
													Egyházilag felavat			
A sakkparti vége													Páncél-szekrény			
Brazília jele a sportban				Teniszben szerváló									Muzsika			
Olasz autójel		Kicsinyítő képző											Spanyol autójel		Nagylak része!	
		Keleti nép													Középen nyer!	
Kerül													Falatot gyomrába juttat			
Az Európai Unió pénze													Színültig			
Szeszes ital (GROG)													Egye!		Stráza	
															Utódot létrehozó	
Nagydarab darabjal			Névelő		Veremben kettő is van!	Bánáti folyó		Nagy meleg	Betű is, szám is!	Fa ..., mesebéli pénz	Középen felnezi!					A szén vegyjele
			Alsó tagozat								Bőrbetegség		Keret középel			Tetejére hulló
Középen ver!		Táplál					... Blues Band									
		Tanít					Puskát elsüt									
Taszító					Van ilyen szoba is				Kozák katonai vezető							
					Szántó eszköz				Portéka							
Traktor húzza			Emőke rövid alakja					Keresztül ditingál								
			Lám					Intelligencia-hányados								
Túl becézett Vilma vagy Emilia							Fűzet, rég						Rég élt elődje			
							Kén vegyjele						A per középel!			
4.														Börtöncella előtt állhat		

KÓNYA ÉVA

Flóra, a virágok és a tavasz római istennője a képzőművészetben

A kikelet istennőjének egyik legrégebbi, gyönyörű ábrázolása a Vezúv 79-es kitörésekor elpusztult Pompeji romjainak feltárásakor került napvilágra (falkép az 1. századból)

Tiziano Vecellio, a késő reneszánsz egyik legnagyobb velencei művésze, korának női szépségideálját örökítette meg a kezében tavaszi virágokat tartó istennőt ábrázoló festményén (*Flóra*, 1515)

A 20. századi szürrealista irányzat korai előfutárának tartott Giuseppe Arcimboldo 16. századi olasz festő virágokból alkotta meg tavaszistennőjének portróját (*Flóra*, 1591)

Rembrandt van Rijn, a barokk kor egyik legjelentősebb holland művésze, feleségéről, Saskiáról mintázta a sötét háttérből kiemelkedő, kezében virágot tartó, virágkoszorús istennőt (*Saskia mint Flóra*, 1634)

Marie Louise Élisabeth Vigée-Le Brun, a 18. századi neoklasszicista irányzat leghíresebb francia festőnője leányát örökítette meg tavaszistennőként (*Julie Le Brun mint Flóra*, 1799)

Evelyn De Morgan, a preraffaelita – a 15. századi, Raffaello előtti művészetet mintaképnek tekintő – stílusirányzat angol képviselőjének alkotása a *Flóra, a virágzás és a virágok istennője* (1894)

Cimboră

Rendeld meg most
a Cimborát
a 2015-2016-os tanévre!

Éves előfizetési díj:

30 RON (3,33 RON / lapszám)

Az előfizetési díjat két részletben
is kifizetheted.

A Cimboră ára nem előfizetőknek:

4 RON / lapszám.

- KERESD AZ ISKOLAI TERJESZTŐNÉL •
- érdeklődj a 0752-062-885-ös telefonszámon •
- írd a cimboramail@gmail.com címre •

www.cimboră.net